

Valencià: llengua i literatura

Sabers bàsics Curs 2023-2024

1r ESO

LÈXIC

Els noms de persona
Els adjectius sobre la personalitat
Les frases fetes
Noms d'espècies, llegums i hortalisses
Les paraules del teatre
Les onomatopeies i els adjectius
Els verbs de dicció
Els camps semàntics
La derivació: els prefixos i els sufixos
La composició
Els préstecs i els barbarismes
La polisèmia i l'homonímia
La sinonímia i l'antonímia
Les frases fetes i els refranys
Les paraules tabú i els eufemismes

TIPUS DE TEXT

La conversa i l'entrevista
El retrat
La narració en primera persona
La narració en tercera persona
La descripció de llocs i objectes
El diàleg teatral
Els textos amb imatges
El poema
El monòleg literari

GRAMÀTICA

La paraula
Les categories gramaticals
Els sintagma, la frase i l'oració
Les modalitats oracionals
El subjecte i el predicat
La concordança
Els pronoms personals forts
El predicat (nominal i verbal)
L'oració copulativa
Els verbs ser i estar
Els pronoms febles
Les conjugacions verbals
Els modes verbals
Les formes no personals

ORTOGRAFIA

L'alfabet
Els dígrafs i les lletres compostes
L'ús del punt i de la coma
Les vocals
Els diftongs i els hiats
Les síl·labes

La dièresi
L'article i l'apòstrof
Els signes de puntuació
L'ús de l i l·l
L'ús de la h
L'ús de les majúscules
Les lletres que representen la esse sonora i la esse sorda
Les lletres g i j i els dígrafs tg i tj
L'ús de x, ix, tx i ig

LITERATURA

Els gèneres literaris
La narrativa juvenil
El diari literari
La literatura popular
La novel·la de ciència-ficció
Els gèneres teatrals
Els àlbums il·lustrats i les infografies
La cançó
El monòleg teatral

Lectures obligatòries

1a avaluació

E. Wilson, *Assassinat en el Canadian Express*, Bromera.

2a avaluació

Jules Verne, *La volta al món en 80 dies*, Bromera.

3a avaluació

Jules Verne, *Vint mil llegües de viatge submarí*, Bromera.

2n ESO

LÈXIC

Diversitat lingüística a Europa.
El registre col·loquial.
El registre estàndard.
La derivació. Casos especials.
Préstecs, neologismes i barbarismes.
Paraules tabú i eufemismes.
Les unitats fraseològiques.
Les abreviacions.
Els falsos sinònims.

TIPUS DE TEXT

L'assaig.
La ressenya.
El correu electrònic i la missatgeria instantània.
El text predictiu.
El discurs oral.
El text instructiu.
La carta personal.

GRAMÀTICA

Les definicions: Els adjectius.
Gènere i nombre del nom: Casos especials. Canvi de significat segons el gènere. Concordança amb l'adjectiu.
Els elements del verb: Persona, nombre, temps, aspecte, veu i mode.
Els temps verbals: Verbs regulars i verbs irregulars.
Els pronoms personals forts.
Els pronoms interrogatius Els pronoms febles: forma i funció.
Les preposicions i les conjuncions Oracions personals i impersonals.
Oracions simples i compostes Oracions compostes: coordinades i subordinades.

ORTOGRAFIA

Sons i grafies.
La síl·laba. La separació sil·làbica. Diftongs i hiats L'accent i la dièresi.
L'accent diacrític.
L'escriptura dels numerals.
L'ortografia dels pronoms febles.
Els signes de puntuació.
Majúscules i minúscules.

LITERATURA

L'assaig literari.
Els límits de la literatura.
La narrativa segons l'extensió: Microrelats, contes i novel·les.
La narrativa de ciència-ficció.
La novel·la històrica, d'aventures i d'amor.
Les dimensions del teatre.

Lectures obligatòries

1a avaluació

Bram Stoker, *Dràcula*, Bromera.

2a avaluació

Angela Sommer-Bodenburg, *Històries de por*, Bromera.

3r ESO

LÈXIC

La literatura
Els camps semàntics
L'economia
La geografia
Els instruments musicals
Els adjectius valoratius
Les frases fetes
Les sigles i els acrònims
Les paraules compostes
Les paraules habilitades
Les paraules derivades
Els sinònims
Els col·loquialismes i els cultismes
La denotació i la connotació
Els préstecs
Els barbarismes

TIPUS DE TEXT

La notícia
L'article d'opinió
L'entrevista
El conte
El poema
El guió cinematogràfic
La novel·la
L'ordre en la narració
El text expositiu
La descripció de personatges

GRAMÀTICA

Les categories gramaticals
Els constituents bàsics de l'oració
Els sintagmes
Les funcions dins de l'oració
Els pronoms personals
Les combinacions de pronoms febles
L'oració simple i l'oració composta
Les oracions compostes coordinades
L'expressió de l'obligatorietat
Les oracions subordinades
Els pronoms relatius

ORTOGRAFIA

L'apostrofació
Els diftongs i els hiats
Els dígrafs
La separació de síl·labes
L'accentuació
La dièresi
Les lletres que representen la esse sonora i la esse sorda
Les lletres g i j i els dígrafs tg i tj
La lletra x, l'aplec ix i els dígrafs tx i ig
L'escriptura dels numerals
Els signes de puntuació

SOCIOLINGÜÍSTICA

Les llengües del món

Els tipus de bilingüisme
Les varietats geogràfiques: bloc occidental i bloc oriental
El valencià
El conflicte lingüístic
Les interferències lingüístiques
La substitució lingüística

LITERATURA

Les cròniques medievals
La prosa literària: Ramon Llull
La poesia trobadoresca
L'humanisme
La literatura religiosa i moralitzant
La poesia del segle XV
Jaume Roig
Isabel de Villena
La valenciana prosa
Les novel·les cavalleresques: *Tirant lo Blanc* i *Curial i Güelfa*
El teatre medieval: el *Misteri d'Elx*
La literatura del segle XVI
La literatura barroca
La Il·lustració i el Neoclassicisme

Lectures obligatòries

1a avaluació

Carlos Ruiz Zafón, *El príncep de la boira*, Labutxaca.

2a avaluació

Silvestre Vilaplana, *Les urpes del diable*, Marfil.

3a avaluació

Jordi Sierra i Fabra, *Somnis trencats*, Bromera.

4t ESO

LÈXIC

Les gramàtiques normatives

Els diccionaris en línia

Les enciclopèdies

Els traductors automàtics

Les eines de correcció en els processadors de textos, el correu electrònic o el telèfon mòbil.

Les abreviatures i els símbols

Les sigles i els acrònims

Els prefixos i els sufixos grecolatins

Les locucions llatines.

TIPUS DE TEXT

La columna periodística

La publicitat comercial i la institucional

El fullet informatiu

El currículum i la carta de presentació

El discurs públic

La biografia novel·lada

L'article de divulgació

L'entrevista de treball

La narrativa breu

GRAMÀTICA

Usos generals de *ser* i *estar*

L'article neutre

Usos habituals de les preposicions àtones. Canvi i caiguda de preposicions davant de *que*

Usos de *per* i *per a*

Les perífrasis verbals

Verbs irregulars velaritzats més habituals

Verbs irregulars amb canvis vocàlics

Oracions subordinades consecutives i concessives, condicionals, finals i comparatives

ORTOGRAFIA

El sistema vocàlic. Interferències vocàliques

Vocals en contacte: elisions i altres fenòmens de fonètica sintàctica. L'harmonia vocàlica.

El sistema consonàntic. El punt d'articulació, el mode d'articulació i la sonoritat.

Fenòmens consonàntics: ensordiment, sonorització, emmudiment i geminació

Les consonants oclusives en posició final

Distinció d'homòfons i parònims habituals. La funció distintiva de l'accent diacrític

El guionet en numerals, paraules compostes i combinacions de pronoms febles

Els guionets llarg, els parèntesis i les cometes

Les majúscules, la cursiva i la negreta

LITERATURA

El romanticisme i el realisme. La Renaixença

El modernisme

El noucentisme

Les avantguardes

La poesia de postguerra

La narrativa de postguerra

El teatre de postguerra

L'assaig de postguerra

La literatura actual

LLENGUA I SOCIETAT

La Renaixença: la recerca d'un model lingüístic: culte i popular

El modernisme: la recerca d'un model lingüístic culte.

El noucentisme: la recerca d'un model lingüístic culte.

El bilingüisme
El conflicte lingüístic i la substitució lingüística
Actituds lingüístiques i prejudicis
Els estereotips i el llenguatge discriminatori
La situació actual del valencià.

Lectures obligatòries

1a avaluació

Un llibre a triar entre:

- Pere Calders, *Invasió subtil i altres contes*, Educaula.
- Vicenç Pagès Jordà, *Carta a la reina d'Anglaterra*, Estrella Polar.
- Mercè Rodoreda, *La plaça del Diamant*, Bromera.
- Carles Soldevila, *Valentina*, Labutxaca.

2a avaluació

Un llibre a triar entre:

- Josep Maria Benet i Jornet, *Berenàveu a les fosques*, Educaula.
- Ira Levin, *Trampa mortal*, Bromera.
- Marta Moreno Pizarro, *Franz i Marion*, Bromera.
- Rodolf Sirera, *El verí del teatre*, Edicions 62 / Educaula.

3a avaluació

- Vicent Andrés Estellés, *Llibre de Meravelles*, 3i4.

1r BATXILLERAT

LES LLENGÜES I ELS PARLANTS

Els elements de la comunicació i les funcions del llenguatge

La variació lingüística: tipus de varietats

La variació diastràtica

La variació diatòpica: els dialectes

La variació diafàsica: els registres

La variació diacrònica: neologismes i arcaïsmes.

Llengües en contacte: bilingüisme, diglòssia, conflicte lingüístic i normalització.

LA LINGÜÍSTICA DEL TEXT

Tipus i gèneres textuais

Les propietats textuais

L'adequació: el registre, la dixi, la polifonia i el discurs citat.

La coherència: la selecció i organització de la informació, les isotopies.

La cohesió: la connexió, els mecanismes de referència.

GRAMÀTICA

L'oració. Els constituents oracionals.

L'accentuació i la dièresi.

L'apostrofació i la contracció.

Principals grafies i sons.

Els connectors: connexió oracional i connexió textual.

Les categories i les funcions.

Les oracions impersonals.

La passiva.

LITERATURA

La poesia trobadoresca. Els trobadors i els joglars.

Les cròniques medievals.

La literatura religiosa de la baixa edat mitjana: Ramon Llull, Francesc Eiximenis i Vicent Ferrer.

L'humanisme: Bernat Metge.

La dona en la literatura del Segle d'Or: Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March, Jaume Roig, Isabel de Villena i Joan Roís de Corella.

La novel·la cavalleresca del Segle d'Or: *Tirant lo Blanc* i *Curial i Güelfa*.

La literatura de l'edat moderna: Renaixement, Barroc i Neoclassicisme.

La literatura del segle XIX. El romanticisme i la Renaixença. El realisme i el naturalisme.

Lectures obligatòries

1a avaluació

- Ramon Llull, *Llibre de les bèsties*, Sembra.

2a avaluació

Un llibre a triar entre:

- Àngel Guimerà, *La filla del mar*, Bromera.
- Àngel Guimerà, *Terra baixa*, Bromera.

3a avaluació

Un llibre a triar entre:

- Narcís Oller, *La bogeria*, Educaula.
- Narcís Oller, *L'escanyapobres*, Educaula.
- Narcís Oller, *Pilar Prim*, Bromera.

2n BATXILLERAT

ESTUDI DEL DISCURS

Lingüística textual

Text i comunicació
Les propietats textuais

Coherència semàntica

El tema i els subtemes. El resum
La selecció de la informació
La progressió temàtica
L'estructura
Les isotopies

Adequació pragmàtica

Àmbit d'ús, intenció comunicativa i canal
La tipologia textual i el gènere
Les funcions del llenguatge
Pressuposicions i informació implícita
Les veus del discurs i la intertextualitat
La presència de l'emissor: dixi, modalització i impersonalització
La variació lingüística

Cohesió sintàctica

La referència
La connectivitat
La modalitat oracional

ESTUDI DE LA LLENGUA

Fonètica i fonologia

Vocals obertes i tancades
Consonants sibilants sordes i sonores
Consonants palatals sordes i sonores
Enllaços fonètics

Morfosintaxi

Els connectors
El verb. Les perífrasis verbals.
Els complements i les funcions
Els pronoms personals i adverbials. Els relatius
Classes d'oracions. Oració simple i oració composta

Lèxic

Les relacions lèxiques
La variació lèxica: els geosinònims

EL DISCURS LITERARI

El modernisme
El noucentisme
Les avantguardes
La narrativa des de la postguerra fins l'actualitat
Mercè Rodoreda i *La plaça del Diamant*
La poesia des de la postguerra fins l'actualitat
Vicent Andrés Estellés i *Llibre de meravelles*
El teatre. Evolució de les formes dramàtiques des de la postguerra fins els nostres dies
Rodolf Sirera i *El verí del teatre*
La narrativa des de la postguerra fins l'actualitat

Lectures obligatòries

1a avaluació

Mercè Rodoreda, *La plaça del Diamant*, Bromera.

2a avaluació

Rodolf Sirera, *El verí del teatre*, Edicions 62 / Educaula.

Vicent Andrés Estellés, *Llibre de Meravelles*, 3i4.

3a avaluació

Joan Fuster, *Diccionari per a ociosos*, Edicions 62 / Educaula.

Literatura universal (1r Batx)

LITERATURA DEL JO

Poesia.

Literatura del jo: diaris, memòries, autobiografies, cartes, ficció autobiogràfica.

Narrativa ficcional existencialista.

EL TEATRE

Gèneres teatrals

Espectacles teatrals

IMAGINAR-SE EL MON: MONS IMAGINATS I MONS REALS

Mitologies.

Herois i heroïnes.

Viatges reals i imaginaris.

Espais y criatures fantàstiques.

Utopies, distopies, ciència ficció.

Bildungsroman o novel·la de formació.

Espais privats i espais públics.

Desigualtats, discriminació, violències.

Guerra i revolució.

Migracions i identitats culturals.

Colonialisme i emancipació: feminisme i descolonització.

La literatura de aventures i la novel·la policíaca.

Literatura de terror.

L'ésser humà, els animals i la natura.

LA LITERATURA D'IDEES: L'ASSAIG

Lectures obligatòries

1a avaluació

- Sòfocles, *Èdip rei*
- William Shakespeare, *Hamlet*

2a avaluació

- Dos obres a triar entre:
 - Charles Baudelaire, *Les flors del mal*
 - Charlotte Delbo, *La mesura dels nostres dies*
 - Vivian Gornick, *Vincles ferotges*
 - Elizabeth Hardwick, *Nits d'insomni*
 - Imre Kertész, *Jo, un altre*
 - Philip Larkin (poesia)
 - Francesco Petrarca, *Cançoners*
 - Blaise Pascal, *Pensaments*
 - Sylvia Plath (poesia)
 - Arthur Rimbaud, *Una temporada en l'infern*
 - Charles Simic (poesia)
 - Wisława Szymborska (poesia)

3a avaluació

- Franz Kafka, *La metamorfosi*
- Una obra a triar entre:
 - Dante Alighieri, *Divina comèdia: Infern* (cants I-VIII)
 - Jane Austen, *Orgull i prejudici*
 - Honoré de Balzac, *Les il·lusions perdudes*
 - Honoré de Balzac, *L'obra mestra desconeguda*
 - Ray Bradbury, *Fahrenheit 451*

- John Cheever (contes)
- Fiódor Dostoievski, *Crim i càstig*
- Fiódor Dostoievski, *El doble*
- Fiódor Dostoievski, *El jugador*
- Gustave Flaubert, *Madame Bovary*
- J. W. Goethe, *Les afinitats electives*
- Homer, *Odissea*
- James Joyce, *Dublínesos*
- James Joyce, *Retrat de l'artista adolescent*
- Herman Melville, *Bartleby, l'escrivent*
- George Orwell, *1984*
- Ovidi, *Metamorfosis*
- Eça de Queirós, *El cosí Basílio*
- Eça de Queirós, *El crim de mossén Amaro*
- Lev Tolstoi, *Anna Karenina*
- Lev Tolstoi, *La mort d'Ivan Ilitx*
- Oscar Wilde, *El retrat de Dorian Gray*

Societat i comunicació I (1r FPB)

Expressió amb correcció i adequació al context comunicatiu de textos orals d'intenció diversa.

Comprensió de textos orals i escrits, procedents de la vida quotidiana, relacionats amb l'àmbit personal i professional, i procedents dels mitjans de comunicació.

Captació de les idees essencials dels diferents tipus de textos orals i escrits, i resumir-los oralment i per escrit.

Esriptura amb correcció de textos breus.

Estructuració de textos amb vocabulari adequat a la seva temàtica i tipologia.

Reconeixement de les diferents unitats de la llengua, les combinacions i la relació entre elles i els significats.

Lectura i comprensió de fragments de textos literaris representatius, reconèixer el gènere a què pertanyen.

Coneixement dels principals moviments literaris, autors i obres més representatius de la literatura en llengua castellana des de l'època medieval fins al segle XVIII.

Maneig dels processadors de textos i aplicar-los a feines senzilles. Utilitzar les tecnologies de la informació de la comunicació.

Interpretació del contingut de la informació expressada en un mapa.

Localització en un mapa els elements bàsics que configuren el medi físic mundial, d'Europa i d'Espanya (oceans i mars, continents, unitats de relleu i rius) caracteritzant els trets que predominen en un espai concret.

Descripció dels trets físics més destacats (relleu, clima, aigua i elements biogeogràfics) que configuren els grans medis naturals del planeta, amb especial referència a Espanya, localitzant-los a l'espai representat i relacionant-los amb les possibilitats que ofereixen als grups humans.

Utilització de fonts diverses (gràfics, mapes temàtics, imatges, fonts escrites o digitals) per conèixer i relacionar informació sobre fets socials i comunicar les conclusions de manera organitzada i intel·ligible.

Situació en el temps i en l'espai dels períodes i fets transcendentals i processos històrics rellevants fins al segle XVIII.

Identificació de les causes i conseqüències de fets i processos històrics significatius, establint connexions entre elles i reconeixent la causalitat múltiple que comporten els fets socials.

Respecte i ús de valors professionals com ara el treball en equip i l'emprenedoria.

Promoció de valors cívics com la igualtat, el respecte, la no-discriminació, la justícia, la pau i la pluralitat.

Lectures obligatòries

Lectures en valencià:

Angela Sommer-Bonderburg; *Històries de Por*, Bromera.

Lectures en Castellà:

1a avaluació

Mitos griegos. M. Angelidou. Vicens Vives

2a avaluació

Un asunto de honor. Pérez Reverte. Ed: de bolsillo